

Posudek oponenta disertační práce

Název disertační práce: Vybrané modely převýchovné institucionální péče o dítě z přelomu 19. a 20. století v kontextu současné české etopedické praxe: historicko-pedagogický výzkum

Autorka disertační práce: PhDr. Lenka Hessová

Studijní obor: Pedagogika

Oponent disertační práce: PhDr. Ivo Syřiště, Ph.D.

Uvedená disertační práce s názvem „Vybrané modely převýchovné institucionální péče o dítě z přelomu 19. a 20. století v kontextu současné české etopedické praxe: historicko-pedagogický výzkum“, si klade za cíl detailně analyzovat dopodrobna co největší množství historických dostupných zdrojů o výchovných a převýchovných institucích na národní i mezinárodní úrovni, vnořit se do problematiky a popsat dopodrobna fungování jednotlivých principů, přístupů a možností, které byly v té době k dispozici.

Současně si opovědět tímto na otázky úspěšnosti, dobové determinovanosti a osobního vkladu jednotlivých zakladatelů, a tím také na možnosti přenositelnosti jednotlivých konceptů, forem a metod. Zjistit, do jaké míry uvedené prvky výchovy a převýchovy mohou fungovat v současné naší etopedické praxi a do jaké míry jsou inspirací pro naše Standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče z roku 2015.

Metodologicky je práce deklarována a designována jako historicko-komparativní studie s použitím metodologie typické pro vícečetné případové studie. Kriteria výběru uvedených institucí autorka stanovuje především podle toho, že se jedná o projekty iniciované jednotlivci, a celkový ráz těchto projektů se vymykal klasickému působení obdobných institucí v okolí. Práce začíná historickým úvodem a specifikuje posuny v uvedené problematice obecně z hlediska trendů a potom přechází k detailnímu popisu fungování jednotlivých institucí. Všímá si zejména prvků autority, samosprávy, možnosti ovlivnit svou budoucnost, kulturní identifikace, osobního charismatu zakladatele nebo organizátora, možnosti směřování, filozofie a smyslu společenství, individualismu a kolektivismu.

Práce se zdroji a literaturou je adekvátní a odpovídající zvolenému tématu a typu práce. V závěru se autorka zabývá možnými přesahy těchto projektů do dané české současné etopedické praxe. Práce přináší podrobný popis institucí, které nejsou v českém prostředí příliš známy, a je v tomto směru vědeckým obohacením. Na druhou stranu lze podotknout, že spíše než vícečetnou případovou studii je práce klasickou pečlivou studií historiografickou. Práce je rovněž disproporční, kapitola 6 je oproti ostatním kapitolám rozsahově i metodologicky skromná. Jsou v ní popsány především dokumenty a administrativní opatření, a již méně to, jak v praxi fungují. Jistě také by bylo vhodné více se zaměřit na podmínky přenositelnosti principů z hlediska dobového kontextu, např. dnes je svět daleko více

ovlivněn technologiemi, a drogami, než v 19. a na začátku 20. století. Rovněž okolní svět poskytuje více možností, takže útek se jeví lákavější. Přínosné je zařazení výsledků inspekčních zpráv. Cíl práce se i přes určitou disproporčnost podařilo splnit. Uvedená disertační práce má aktuální obsah i metodologii a svým rozsahem a obsahem splňuje kritéria pro tento typ prací.

Otázky k obhajobě:

Podle čeho soudíte, že to byly právě historické prameny, které ovlivnily současnou českou legislativu? Důvody mohou být i jiné (např. přijetí EU legislativy, přeplněnost nápravných zařízení, uplatnění politiky dětských a lidských práv obecně).

Charakterizujte stručně současný vývoj kriminality mladistvých v ČR a pokuste se je dát do souvislosti s uvedenými opatřeními v závěru práce.

Na základě výše uvedeného doporučuji disertační práci PhDr. Lenky Hessové k obhajobě.

PhDr. Ivo Syřiště Ph.D. Praha 3.1.2022